

ØKOLOGISK VINTERRAPS - SIKRING AF BEDST MULIG OVERVINTRING

SÆDSKIFTE

Høst af foregående afgrøde: Skal ske før 5. august for at nå rettidig såning af vinterraps.

Kløvergræs er den bedste forfrugt til vinterraps. Sikrer højt N-niveau og mindsker forekomst af tokimbladet ukrudt.

Korn som forfrugt anbefales kun til hybridsorter af vinterraps og kun hvis der tilføres gødning.

Undgå græsfrø som forfrugt, da græstørven har brug for kvælstof til omsætning af græsrodde. Der vil derfor ikke være kvælstof nok til rapsens vækst i efteråret.

Undgå hulstænglede forfrugter, da risikoen for sædskiftesygdomme som kålbrot og knoldbægersvamp øges. Der skal gå fire år.

Undgå vinterraps og andre korsblomstrede arter f.eks. gul sennep, karse, kål mv. Der skal gå seks år af hensyn til sædskiftesygdomme. Ært til helsæd kan være forfrugt, hvis der pløjes grundigt inden etablering.

SORTSVALG

Linjesorter kan etableres tidligere og er billigere i udsæd end hybrid.

Hybridsorter har kraftigere vækst og kan etableres med mindre udsæd men der er risiko for, hybridsorterne kan blive for kraftige med kløver som forfrugt.

ETABLERING

Etabler rettidigt: Den generelle anbefaling er 10. – 20. august.

Etabler rigtigt: Der er typisk tørt i første halvdel af august. Pløjning og pakning vil ofte være den foretrukne start på etableringen. Herefter såning i fugtig jord, optimalt i 2 cm's dybde og ikke dybere end 4 cm.

Anbefalet udsædsmængde: Ved 12,5 cm rækkeafstand anbefales for linjesorter 50-80 planter/m² og for hybridsorter 40-60 planter/m². Ved 50 cm's rækkeafstand anbefales for linjesorter 40-50 planter/m² og for hybridsorter 30 -40 planter/m².

Det optimale plantetal i foråret er 50 planter/m². Er der færre end 20 levedygtige planter/m², kan der sandsynligvis opnås et bedre udbytte af marken ved at pløje den om og udnytte rapsens forfrugtsværdi.

Anbefalet rækkeafstand er op til 50 cm, så der kan radrenses. 12,5 cm anbefales, hvis kløvergræs er forfrugt og ukrudtstrykket er lavt.

Vinterrapsens overvintring afhænger i høj grad af, hvor veludviklet, afgrøden er inden vinter. En god tommelfingerregel er, at planterne skal have mindst otte blade og en 8 mm blyantstyk pælerod på 8 cm.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

En veletableret rapsmark.

UKRUDT

Veletableret vinterraps har høj konkurrenceevne over for ukrudt, men er følsom, når den spirer frem. Vær opmærksom på, om der normalt er fuglegræs, kamille, hyrdetaske, agersennep, gul okseøje og amsinckia i marken. De kan udkonkurrere raps, hvis de får for gode betingelser.

Effektiv pløjning inden etablering kan reducere ukrudtsproblemer og vækst af spildkorn af vintersæd.

Radrens to – tre gange, første gang, når vinterrapsen er spiret frem og inden ukrudtet er vokset så meget, at rækkerne ikke kan ses. Radrens anden gang i slut september/start oktober, når rapsen er vokset så meget, at der kan skubbes jord ind i rækken under bladene. Radrens tredje gang i foråret. Der køres relativt hurtigt og med en indstilling af radrenseren, så der skubbes jord ind i rækkerne.

Ukrudt som agersennep kan udkonkurrere raps hvis betingelserne tillader det.

SKADEDYR

Rapsjordlopper er den værste skadevolder i vinterraps og gør dobbelt skade: voksne rapsjordlopper hæmmer vækst i efteråret, mens larver kan ødelægge stængler og bladstilke i årets første måneder. Skadede planter er mere udsatte for frostskaade i løbet af vinteren. Udbredte angreb af rapsjordlopper forekommer i cyklusser, hvor en årrække med få angreb typisk efterfølges af år med kraftige angreb. Hold derfor øje med de nationale registreringer på Landbrugsinfo/Planteinfo for at vurdere risikoen.

Glimmerbøsser, skulpesnudebiller og snegle kan ligeledes give problemer i vinterrapsdyrkingen. 3- 5 dage efter såning begynder snegle at gøre skade på de små kimplanter af raps. Derfor er det særlig vigtigt at lave mange marktilsyn i den tidlige etableringsfase. Snegle er mest aktive tidlig morgen og sen aften i forbindelse med regn.

Den bedste forebyggelse er at sikre stærke planter ved tidlig såning i et velforberebet såbed, god næringsstofforsyning og det rette plantetal. Kraftige planter er mere modstandsdygtige mod skadedyrsangreb.

Skadedyr kan give store udfordringer i vinterraps.

Snegleangreb kan forebygges ved at slå højt græs i rabatter og skelkanter, så gode levesteder fjernes. Snegle kan i nogle tilfælde forebygges ved at holde jorden sort 3-4 uger før såning, men det er normalt ikke muligt i vinterraps, da afgrøden skal sås 10. - 20. august. Hav derfor fuld opmærksomhed på at forbygge og bekæmpe snegle før etablering og få dage efter. Det kan anbefales at lave en sneglefælde med havregryn under en tallerken eller en træplade for at erkende forekomst af snegle på et tidligt tidspunkt, før skaden er sket. Bekæmpelse er tilladt i økologisk drift med sneglekorn bestående af jernfosfat, som er et naturligt forekommende stof.

GØDSKNING

Vinterraps kræver god næringsstofforsyning. Er kløvergræs forfrugt tilføres 80 – 100 kg N/ha i foråret. Er korn forfrugt, tilføres 120 – 140 kg N/ha. Derudover har afgrøden behov for 30-40 kg S/ha, 25 kg P/ha og 100 kg K/ha.

HØST

Vinterraps høstes i perioden 15. juli til 1. august.

Skårlægning anbefales hvis afgrøden er tynd, opretstående og uens moden. Skårlægning foretages, når afgrøden er gullig, 1/3 frø endnu grønlig, 1/3 frø rødlig, og 1/3 frø brunlige til sorte. Afgrøden er fuldmoden 12 - 14 dage efter skårlægning.

Direkte tærskning kan ske, hvis afgrøden er kraftig, gået i leje, er fri for ukrudt, og hvis der er sidekniv på mejetærskeren.

SKÆRINGSDATO

Sæt **10. april** som skæringsdato og vurder på det tidspunkt, om vinterrapsen skal vokse videre til modenhed eller fungere som efterafgrøde, der pløjes ned, så der i stedet kan etableres vårsæd rettidigt.

Vurder rapsens overvintring, eventuelle skadedyrsangreb og ukrudtstryk.

Der skal være mindst 20 levedygtige planter/m², fordelt jævnt på marken.